

Tahta Makaralar

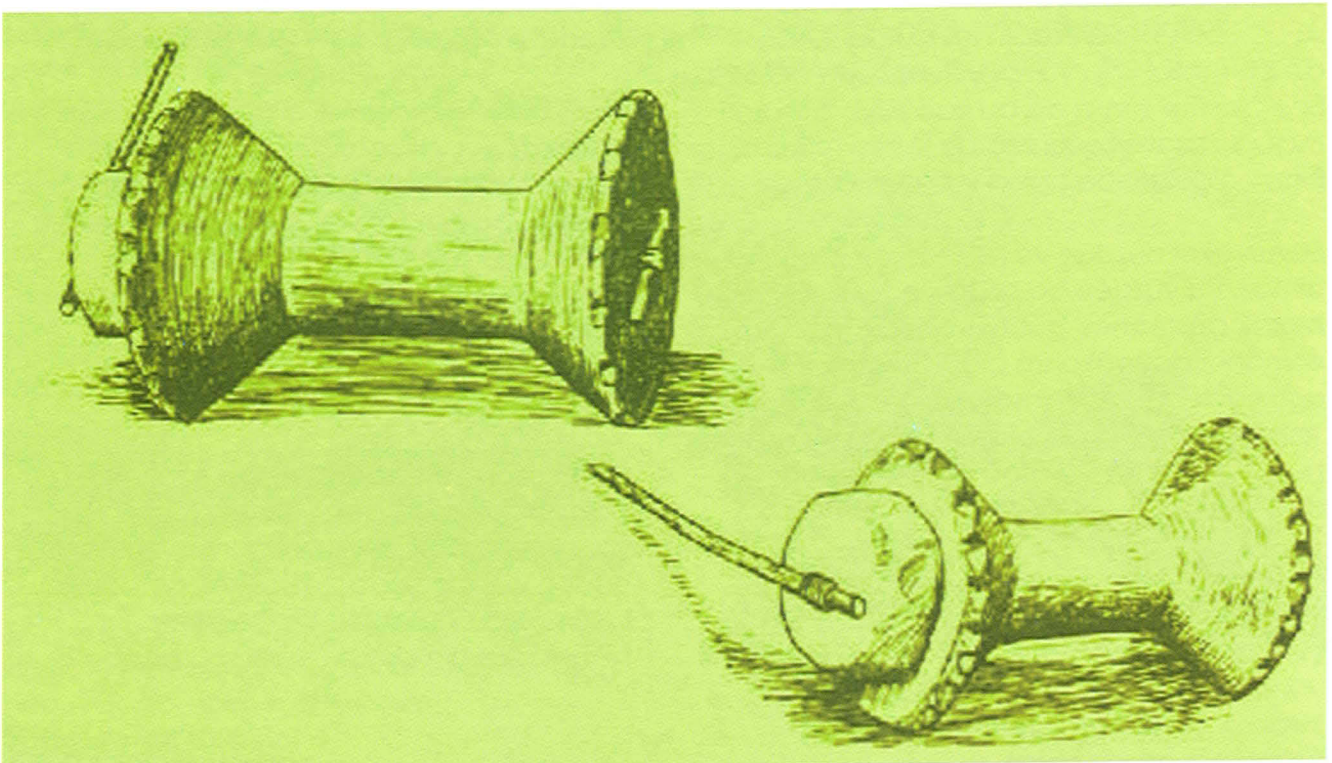
Birileri ya da bir şeyler zamanla unuttuğumuz oyun ya da oyuncakları anımsatır bizlere. Bu da bizi onlarla ilk kez karşılaşıyormuşuz gibi heyecandırır ve büyük bir hevesle oyuna koyuluruz. Geçen gün de tıpkı böyle birşey oldu...

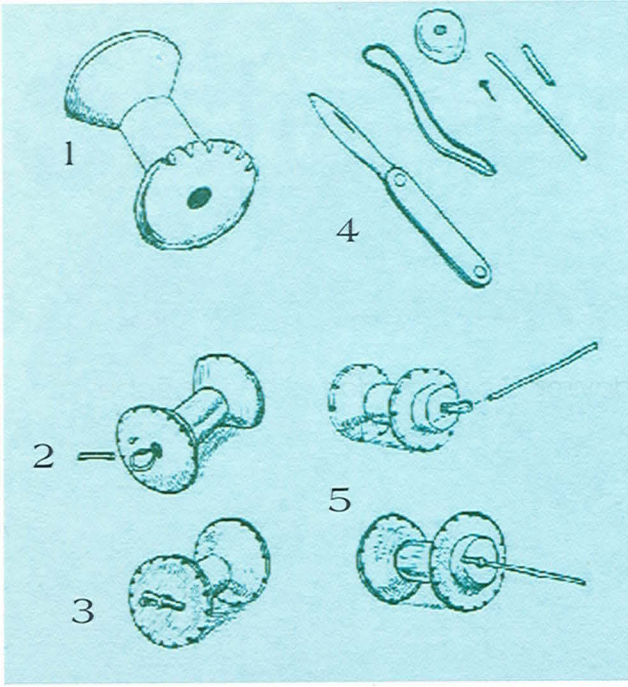
Haftasonu gittiğimiz piknikte, bir dere yatağında biri yeşil diğeri koyu kırmızı iki çakmak taşı bulmuştum. Onları "hazine" sandığıma koyarken aylar önce babannemin verdiği makaraları gördüm. Sizin de böyle bir sandığınız var mı bilmiyorum ama beşinci sınıftayken ben bir tane edinmiştim. Babam, pazardan aldığı bir iki kırık portakal kasasını kullanarak yapmıştı. İçini tahtalarla bölmelere ayırmış, dışını da balkonumuzun demirlerini boyamak için aldığımız mavi yağlı boyanın artanıyla, geçen yaz boyamıştım. Böylece taşlarımı, yapraklarımı, çivi ve vidalarımı, tellerimi, dayımın doğum günümde aldığı pensemi, tornavidamı, çekicimi ve daha pek çok gerekli malzememi koyduğum bir sandığım oldu. Ağabeyime kalırsa bu, her fırsatta alay edilecek bir "çöp" sandığı. Artık onunla bu konuda tartışmıyorum, çünkü başkalarının da iyi bir şeyler yapabileceğini kabul edemiyor bazen.

Neyse, sözü fazla uzatmadan babannemin verdiği makaralara döneyim. Onları görünce

dayımın üç ya da dört yıl önce ağabeyime ve bana yaptığı, kendi kendine hareket edebilen küçük bir oyuncağı anımsadım birdenbire. Dâhiyane bir fikirmiş gibi öylesine sevindim ki, bunu neden daha önce düşünemediğime kafa yormadım bile. Bundan hemen ağabeyime de sözettim. O da heyecanını gizleyemedi doğrusu. Böylece onunla birlikte bu küçük mekanik harikasını yapmaya koyulduk.

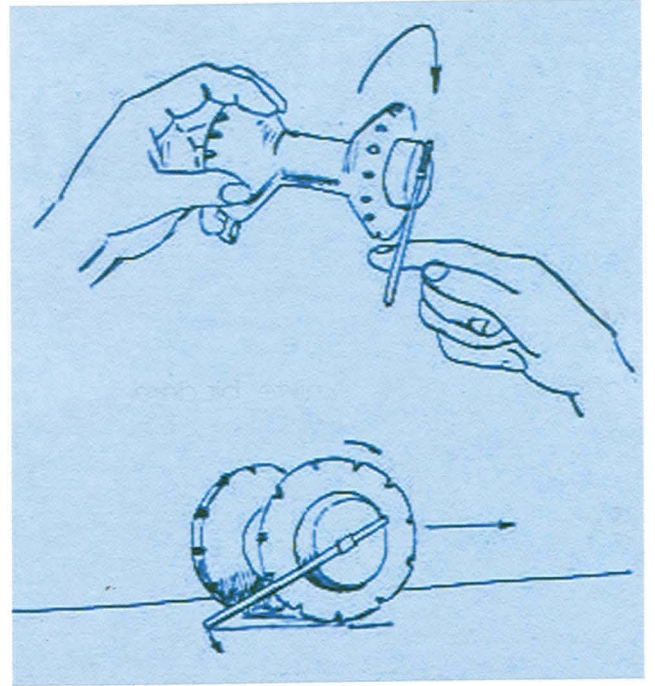
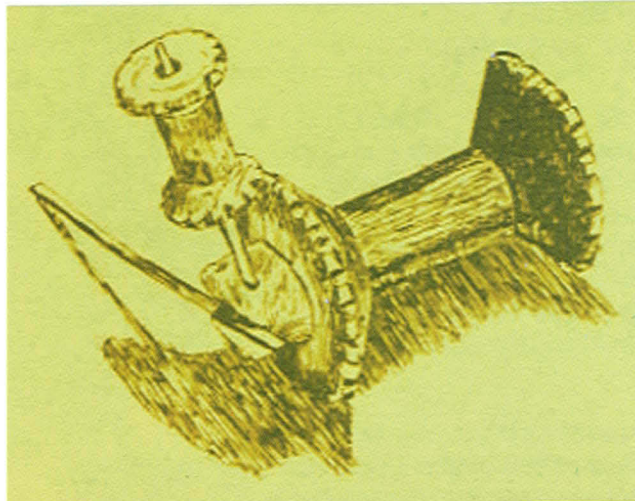
Ama makaralar traktörü yapmak için yeterli değildi. Traktör diyorum çünkü tamamlandığında tıpkı bir traktörün arka tekerlekleri gibi hareket ediyordu. Bu ona ağabeyimle koyduğumuz bir addı. Tahta makaradan başka bir paket lastiği, bir parça sabun, bir şişe mantarı, biri kısa diğeri uzun iki ince dal, gerekli olan malzemelerdi. Bunlarla birlikte küçük bir çakı da işimizi büyük oranda kolaylaştıracaktı. Kuşkusuz "hazine" sandığımın aradıklarımızı bulma konusunda büyük yardımı dokundu bize. İki ince dal dışında hepsini orada bulabildik. Bu durum ağabeyim için de küçük bir ders oldu

sanıyorum; yani onun deyişyle bu "çöp" sandığının aslında ne kadar çok işe yaradığı da ortaya çıktı böylece.

Hazır sözü buraya getirmişken, meraklıları için bu harika oyuncağın nasıl yapıldığını anlatmaya çalışayım. Hatta bu iş için birkaç resim yapsam fena olmaz. Önce makaranın tam bir traktör tekerine benzemesi için üzerine resimde de gördüğünüz gibi çentikler açmanızı öneririm. Bu onunu düzgün yüzeylerde kaymadan hareket etmesini sağlayacaktır. Ama çakıyı kullanırken çok dikkatli olmak gerekiyor. Ya da bu iş için birilerinden yardım alabiliriz. Örneğin bizimkini ağabeyim yapmıştı. Ardından paket lastiğini makaranın ortasındaki delikten geçirmek ve tekrar içine kaçmaması için küçük olan ince dalı, deliğin diğer ucundan çıkan lastiğin halkasına takmak gerekiyor. Burada küçük dalın kayıp düşmemesi için küçük bir çivi ya da bir parça selobant kullanabilirsiniz. Biz çivi kullanmıştık. Daha sonra lastiği biraz gererek makara deliğinin diğer ucundan çıkarın. Keserek boyunu kısalttığınız şişe mantarının ortasına bir delik açın ve lastiğin çıkardığınız ucunu bu delikten geçirin. Eğer şişe mantarı bulamadıysanız bu iş için irice bir düğme de kullanabilirsiniz.

Şimdi mantardan geçirdiğiniz lastiğin burada oluşturduğu halkaya da uzun olan ince dalı geçirmek gerekiyor. Bu dalın uzunluğuyorsa, makara çapının en az iki katı olmalı. Tüm bu sıraladıklarımı yaparken bir yandan da çizdiğim resimlere bakarsanız sanıyorum anlatmaya çalıştığımı daha kolay anlayacaksınız.

Bunları yaptıysanız traktörünüz aşağı yukarı bitmiş demektir. Unutmadan, makaranın mantara ya da düğmeye deyen yüzeyine biraz sabun sürerseniz bu da traktörün hareketini kolaylaştıracaktır. Sıra bunun nasıl kullanıldığına geldi. Yapacağınız tek şey uzun dalı resimde gördüğünüz gibi sekiz-on kez döndürmek ve böylece kurulan traktörü, dalı tutarak yere bırakmak. Nasıl bir çırpıda hareket ettiğine şaşıracaksınız. Traktörünüze başka şeyler de ekleyebilirsiniz. Biz bu düzeneğe bir makara daha eklemiştik sözgelimi. Mantara yeterli uzunlukta bir ince

dal daha saplayıp, buna da yine çentikler açtığımız daha küçük bir makarayı geçirmiştik (en alttaki resimde yaptığımızın nasıl birşey olduğunu göstermeye çalıştım). Böylece traktör ilerlerken küçük makara da dönebiliyordu.

Murat Dirican